

Hunajantuotantovalmennuksen tarhapäivä Huittisissa 19.6.2018

Hunajantuotanto sopii erinomaisesti maatilayrityksille lisätuotannoksi. Mehiläiset ovat mielenkiintoinen ja hyvin kehittynyt yhteiskunta, jossa kaikilla on oma tehtävänsä.

Monet ajattelevat mehiläiset vain hyönteisinä, jotka tuottavat hunajaa, mutta näihin tuotantoeläimiin liittyy paljon muutakin.

Kuningattaren lisäksi pesässä asuu kuhnureita ja työmehiläisiä. Kuhnurit hedelmöittävät naaraan ja työmehiläiset toimivat eri tehtävissä ikänsä mukaan. Ne voivat esimerkiksi toimia ruokkija- tai vartiomehiläisinä ja elinkaarensa loppuvaiheessa kenttämehiläisinä keräten siitepölyä, mettä ja vettä pesän tarpeisiin.

Vettä mehiläiset käyttävät puuron valmistukseen toukille, sekä pesän viilennykseen. Yksi pesää tarvitsee vuodessa noin 60 litraa vettä.

–Tarkoituksena on laittaa pesiin lisää tilaa hunajalle, tarkistaa mehiläisten hyvinvointi ja tarvittaessa rakentaa uusi pesä eli jaoke, hunajantuotantovalmennuksen kouluttaja Hunajaluotsin Lauri Ruottinen alusti tarhapäivänä Huittisissa 19.6.2018.

Hän kertoi, että keskeinen työtekniikka on uusien pesien tuottaminen olemassa olevista mehiläisistä.

Savulla mehiläiset rauhoitetaan, kun pesät avataan. Nyt pääsatokautena Huittisten keskustassa sijaitsevista opetuspeissä on kussakin noin 40 000 mehiläistä ja ylimmät laatikot painavat noin 20 kiloa, josta satoa on noin 15 kiloa.

Savu on mehiläisille merkki metsäpalosta, ja saa ne ryntäämään pesään siirtämään ruokavarastojaan turvaan. Häärätessään kakuilla mehiläiset eivät ehdi kiinnittää huomiota tarhaajaan ja maha täynnä mettä ne ovat rauhallisia.

–Hienoa, että pesät ovat saaneet olla rauhassa keskustassa, eikä meidän tietoon ainakaan ole tullut, että ketään olisi pistetty. Ilmat ovat olleet hienoja ja mehiläiset ovat lennelleet työntouhussa, joten häiriötä niistä ei ole ollut, Hunajaluotsin hankeryöntekijä Jenni Tanski kertoi.

Viime kesä oli Tanskin mukaan todellinen parveilukesä. Huonojen säiden vuoksi mehiläiset turhautuivat, kun niillä ei ollut riittävästi töitä, joten ne päättivät lähteä rakentamaan muualle ja mehiläisiä jouduttiin hakemaan takaisin.

Satafood Kehittämisyhdistyksen ja Hunajaluotsin Mehiläisiä maatiloille -hankkeen vuoden kestävään valmennukseen kuuluu 14 teoriapäivää, kahdeksan päivää käytännönharjoittelua ja opintomatkat. Harjoittelupesät sijaitsevat Huittisissa ja Jokioisilla.

Valmennuksen lopulla on ajatuksena järjestää Huittisissa kauppiaan kanssa hunajanmaistelupäivä, jossa paikalliset pääsevät maistelemaan opetuspesien hunajaa.

Mukaan ilmoittautui runsaat 30 henkilöä Satakunnasta, Pirkanmaalta ja Varsinais-Suomesta. Aiempaa kokemusta mehiläisistä tai hunajatuotannosta ei vaadittu, mutta koulutuksen lopulla ryhmäläisillä alkaa vähitellen kaikilla olla mehiläisiä.

–Osa on aloittanut tarhauksen jo aiemmin ja suunnittelee laajentamista täyselinkeinoksi. Osalle tämä on niin sanottu kokeilukesä. Tiedonhankinnan peruskuvio koulutuksessa on tärkeää kaikille, Ruottinen kertoi.

Mehiläiset luovat arvoa ainakin kahdella tavalla: tuottamalla hunajaa ja pölyttämällä kasveja. Pölytys on ylivoimaisesti tärkeämpi. Tehokas pölytys lisää monen tärkeän viljelykasvin satoa.

Viljelytilan yhteyteen hunajatuotantoa

Lietolainen Netta Kari on mukana hunajatuotantovalmennuksessa. Hänen miehellään on viljelytila, jonka yhteyteen he lähtivät kokeilemaan hunajatuotantoa.

–Meillä on nyt viisi pesää. Pienestä on lähdettävä liikkeelle, koska hirveästi ei pysty tekemään investointeja. Toivottavasti kaikki menee hyvin. Vielä mehiläiset ovat ainakin hengissä, eivätkä ole lähteneet karkuun, hän naurahti toiveikkaana.

Ruoan tuotanto on tärkeää Netta Karille ja hänen miehelleen. Karilla on eläintenhoitajantutkinto, eikä heillä ole tarkoituksena hankkia muita tuotantoeläimiä, joten mehiläiset tuntuivat paljon hunajaa kuluttavasta parista sopiville.

–Ruokaa tuottaviksi eliöiksi mehiläiset ovat suhteellisen helppohoitoisia, eivätkä sido ihan niin paljon, kun vertaa esimerkiksi sikoihin. Kiireajat ovat tuottaneet haastetta, koska ne ovat viljelyiden kanssa samaan aikaan, mutta olemme tehneet työnjaon ja minä olen yleensä hoitanut mehiläiset, Kari kertoi

Nuori mehiläiskasvattaja on ollut todella tyytyväinen Satafoodin ja Hunajaluotsin koulutukseen ja kertoi oppineensa siellä paljon uutta. Muun muassa sen mitä mehiläiset vaativat voidakseen hyvin.

–Niitä ei voi jättää heitteille, vaan ne vaativat paljon huolenpitoa. Ennen ajattelin niitä vain hyönteisinä, jotka tuottavat hunajaa. Harva ajattelee niitä tuotantoeläiminä. Olen positiivisesti yllätynyt, kuinka mielenkiintoisia ne ovat ja mitä kaikkea ne touhuavat ja vaativat.

Valmennuksen osallistajat tutkivat mehiläiskennoja tietääkseen mihin toimenpiteisiin seuraavaksi on ryhdyttävä.

Syksyllä ei voi vain hakea hunajaa pois

Sadonkorjuu ja jalostus ovat vain pieni osa hunajantuotantoa ja jalostuksen pystyy myös ulkoistamaan.

–Hunajantuotanto on kotieläintuotantoa, joka vaatii sitoutumista ja kiinnostusta. Hoitotoimenpiteet on tehtävä ajallaan, ei voi vain syksyllä mennä hakemaan hunajaa pois. Jokaisella on omat hoitotekniikkansa, mutta peruslainsäädännöt koskevat kaikkia”, Jenni Tanski kertoi.

Mehiläisiltä torjutaan punkkia ja on tärkeää huolehtia, että pesässä on tilaa. Jos siellä tulee ahdasta, mehiläiset muuttavat pois. Mehiläisille annetaan pohjukkeita rakennettavaksi, sekä talvisin niitä ruokitaan veteen liotetulla sokerilla, jonka ne prosessoivat samalla tavalla kuin meden hunajaksi.

Pesät on tarkistettava vähintään yhdeksän päivän välein. Jos yhteiskunta alkaa kasvattaa uutta kuningatarta, niin sinä aikana parvi ei ole vielä ehtinyt lähteä ja asiaan voidaan puuttua. Yksi mehiläisparvi on parinsadan euron arvoinen ja jos parvi pääsee asuttamaan esimerkiksi naapurin savupiippuun, niin pesän siivous sieltä on isompi juttu.

Hunajasadon määrä vaihtelee vuosittain ja alueittain, tarhan paikasta riippuen. Pitkän ajan keskisato yhdestä pesästä on 35–40 kiloa hunajaa.

–Tämän kesän sadosta on vaikeaa vielä sanoa mitään. Näyttäisi, että monet kasvit ovat kukkineet tavallista aikaisemmin ja mehiläisten suosimat viljelykasvit kuten rypsi, on kärsinyt kuivuudesta. Rypsi on maaseudulla perinteisesti tärkein mesikasvi. Hunajasadon turvaamiseksi kukkajatkumoa yritetään monilla tiloilla varmistaa kylvämällä mesikasvustot, mutta nekin kaipaavat sadetta, Tanski tuumi.

Mehiläisten hoito sopii myös kaupunkeihin. Kaupunkipesien hunajanmaussa on erilainen vivahde, koska kaupunkiolosuhteissa kasvusto on erilaista.

Kaikkien toisissaan kiinni olevien kenojen muodostamaa rakennelmaa sanotaan kakuksi. Sikiökakkujen kenoista suurimpaan osaan emo munii ja yläosan kennoihin varastoidaan siitepölyä ja hunajaa.